

Co-funded by
the European Union

**„Holistic approach to waste management in the transition to
circular economy“**

LIFE22-GIE-BG-LIFE HA2WASTE

Grant Agreement № 101113721 — LIFE22-GIE-BG-LIFE HA2WASTE

Deliverable 4.5.

REPORT ON TRAINING

“CIRCULAR BUSINESS MODELS”

October 2024

PROJECT SUMMARY SHEET	
Programme	LIFE
Contract N.	101113721
Project Title	Holistic approach to waste management in the transition to circular economy
Acronym	LIFE HA2WASTE
Starting date	1 July 2023
Number of months	36
Coordinator	Municipality Pomorie, Bulgaria
Web-site	www.waste.pomorie.bg

Deliverable №	4.5
Deliverable name	Report on training “Circular Business Models”
Dissemination level	Public
Due date	30 September 2024

Disclaimer

Co-funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or CINEA. Neither the European Union nor the granting authority can be held responsible for them.

Table of Contents

- 1 INTRODUCTION 4
- 2 DEVELOPMENT OF A TRAINING MODULE 5
- 3 ORGANIZATION AND DELIVERY 5
 - 3.1 Date 5
 - 3.2 Venue 6
 - 3.3 Participants 6
 - 3.4 Delivery of the seminar 6
- 4 CONCLUSIONS 7
- 5 ANNEXES 7

1 Introduction

Project "Holistic approach to waste management in the transition to circular economy" (LIFE HA2WASTE) is a three-year project financed by LIFE Programme Environment (Nature & Circular Economy) of the EC and implemented on the territory of the city of Pomorie, Bulgaria.

The overall goal of the project is to develop, implement and promote a country-innovative holistic approach to waste management in municipality Pomorie in order to achieve the objectives of EC policy and legislation on circular economy and waste through the application of good European practices, particularly the practice of the city of Parma, Italy.

The project includes implementation of 5 work packages:

WP1. Project management and coordination

WP2. Preparatory actions

WP3. Introduction of an innovative system for transition to circular waste management

WP4. Awareness raising and participation of local stakeholders

WP5. Sustainability, replication and use of project results

Project partners include:

<i>Partner</i>	<i>Short name</i>	<i>Country</i>	<i>Role</i>
Municipality Pomorie	MunPOM	Bulgaria	coordinator
Club Economika 2000	CE2000	Bulgaria	beneficiary
Theoremus AD	Theoremus	Bulgaria	beneficiary
Ecobulpack Bulgaria AD	Ecobulpack	Bulgaria	beneficiary
Zero Waste Italy	ZWItaly	Italy	beneficiary

The current document represents **Deliverable 4.5. Report on training “Circular business models”**, elaborated within *WP4. Awareness raising and participation of local stakeholders, Task 4.4. Informational and educational actions*. The document reports on the development of a training module and delivery of a seminar on circular business models.

2 Development of a training module

The training module has been developed by Club “Economika 2000”.

The objectives of the training were:

- ❖ to provide basic knowledge about the circular economy and the European and national policies on circular economy and waste as its key component
- ❖ to inform about the objective and the actions of project HA2WASTE
- ❖ to present good circular economy business practices

The module covered the following topics:

- *Circular economy – definition, principles and characteristics*
- *EU and national policies for circular economy and waste in the context of the European Green Deal, national waste targets and challenges before the municipalities*
- *Presentation of objectives of project HA2WASTE and the initial design of the new waste collection schemes for households and businesses.*
- *Presentation of good circular practices.*

A session at the end of each seminar was planned for discussion on the seminar topics.

For the preparation of the topics on circular economy and EU and national policies, CE2000 used the training resources, developed under project LIFE20 NGO4GD/BG/000017 – LIFE CE STARSEED “Circular Economy for Sustainable Future – Bulgarian Civil Society for the European Green Deal”. Some of the examples of circular business models were also taken from documents elaborated under the cited project.

The tourism is the structure-determining economic branch in municipality Pomorie and the activities of most of the companies in the city are in the hospitality (hotels, restaurants, bars, etc.). Therefore, the team was guided by this specificity of the target group when selected the circular business models and good practices.

3 Organization and delivery

Club “Economika 2000” was responsible for the organization and delivery of the module.

3.1 Date

The training was held on 29 October 2024 in the city of Pomorie. Initially, the training was planned for September 2024. Given the target group, as September was still an active tourist month and most companies were quite busy, it has been decided to deliver the training on October.

3.2 Venue

City Art Galary, city of Pomorie.

3.3 Participants

Participants in the seminar were 27 persons, representatives of various businesses – hotels, restaurants, retail stores, food, drinks and catering companies and others. (List of participants is attached in Annex 2)

3.4 Delivery of the seminar

The seminar was conducted by experts from Club “Economika 2000”.

The following topics were presented and discussed:

Circular economy – definition, principles and characteristics, advantages of its application were presented

EU policies and targets for circular economy and waste in the context of the European Green Deal - The presentation provided an overview of the key EU and national documents laying down the policies and objectives on circular economy and waste, incl.:

- European Green Deal – objectives, targets, thematic areas of intervention
- EU Circular Economy Action Plan – priority products and strategic actions on waste
- National household waste targets and challenged faced by Bulgarian municipalities related to waste management

Presentation of project “Holistic approach for waste management in the transition to circular economy”

General project data, the specific objectives and the consecutive steps and actions for implementing the project and the progress toward the introduction of the new door-to-door waste collections schemes were presented. The initial design of the waste collection scheme for the business units was discussed, as well and the new way of setting the waste fee, based on the PAYT principle.

Presentation of circular business models

Different good practices from Bulgaria and European countries were presented, including for reducing energy and water consumption, prevention and separate collection of waste, implementation of the environmental policy by the personnel, clients’ involvement, etc.

Discussion

A discussion was held where participants shared their practices and views on the topics covered in the seminar.

4 Conclusions

The conducted training is considered successful in achieving the objectives of the module. It increased participants' basic knowledge of circular economy and EC and national policies on circular economy and waste and their awareness about the new waste collection system in process of application in the city of Pomorie. Participants were provided with good practices among which they may choose to transform their business towards circularity.

5 Annexes

Attached to this report are the agenda, the list of participants and the presentations, in Bulgarian language.

Annex 1. AGENDA

10:30 – 10:45	Opening, Introduction of participants. Objectives of the seminar
10:45 – 11:30	Circular economy – definition, principles and characteristics EC and national policies on circular economy and waste management. Waste targets and challenges for municipalities
11:30 – 12:30	The project – objectives, actions. Role of the households and the businesses in the city of Pomorie
12:30 – 13:30	<i>Lunch</i>
13:30 – 15:00	Good practices on circular business models
15:00 – 15:15	<i>Coffee break</i>
15:15 – 16:00	Discussion. Closure.

Annex 2. List of participants

Съфинансирано от Европейски съюз

НАЧМАСТЕ

СПИСЪК НА УЧАСТНИЦИТЕ
Семинар
"Кръгов бизнес модел"
Понеделник, 29 октомври 2024 г.

№	Име и фамилия	Фирма/организация	Ел. поща
1.	Нели Пирева	Захаро ООД	pirava_neli@zharo.com
2.	Мирна Павличева	Захаро ООД	office@zharo.info
3.	Викторина Яндровска	Община Поморие	sv@pomorie.bg
4.	Владимир Шивев	Авас П.а	shivov.vladimir@avas.bg
5.	Мариела Костикова	Община Поморие	maricostikova@pomorie.bg
6.	Мариела Стефанова	Община Поморие	m.stefanova@pomorie.bg
7.	Убава Чонка	Гархулов ООД	svet@abv.bg
8.	Зоя Малкова	"ЗОН-елис" ЕООД	zoya@zonalis.bg
9.	ГРАНД ООД	Станислав Георгиев	granda@abv.bg

1

№	Име и фамилия	Фирма/организация	Ел. поща
10.	Светлана Зиб	Гранд (ЗОН) ООД	svetlanazib@abv.bg
11.	Кристина Коста	Гранд (ЗОН) ООД	↓
12.	Викторина Яндровска	Община Поморие	sv@pomorie.bg
13.	Владимир Шивев	Авас П.а	shivov.vladimir@avas.bg
14.	Ваня Георгиева	Футуристъ ЕООД	future@futurist.com
15.	Владимир Шивев	Авас П.а	shivov.vladimir@avas.bg
16.	Владимир Шивев	Авас П.а	shivov.vladimir@avas.bg
17.	Владимир Шивев	Авас П.а	shivov.vladimir@avas.bg
18.	Владимир Шивев	Авас П.а	shivov.vladimir@avas.bg
19.	Владимир Шивев	Авас П.а	shivov.vladimir@avas.bg
20.	Владимир Шивев	Авас П.а	shivov.vladimir@avas.bg
21.	Владимир Шивев	Авас П.а	shivov.vladimir@avas.bg

2

№	Име и фамилия	Фирма/организация	Ел. поща
22.	Владимир Шивев	Авас П.а	shivov.vladimir@avas.bg
23.	Ваня Георгиева	Футуристъ ЕООД	office@futurist.com
24.	Гергана Почека	Хотел "Парадиз"	gergana@paradis.com
25.	Борислав Иванов	Хотел "Парадиз"	borislav@paradis.com
26.	Даниел Иванов	Хотел "Парадиз"	daniel@paradis.com
27.	Мимица Стоянова	Хотел "Парадиз"	mimica@paradis.com
28.	Селма Панашичева	Хотел "Парадиз"	selma@paradis.com
29.	Антонина Иванова	Хотел "Парадиз"	antonina@paradis.com
30.	Ваня Георгиева	Хотел "Парадиз"	office@paradis.com
31.	Ваня Георгиева	Хотел "Парадиз"	office@paradis.com

3

Annex 3. Seminar Presentations

 Съфинансирано от
Европейския съюз

**„Холистичен подход за управление
на отпадъците в прехода към кръгова икономика“**

Проект 101113721 —LIFE22-GIE-BG-LIFE HA2WASTE
съфинансиран от Програма LIFE на Европейския съюз

Семинар
Кръгови бизнес модели
Поморие, 29 октомври 2024 г.

1

Цели на семинара

Да запознае участниците с:

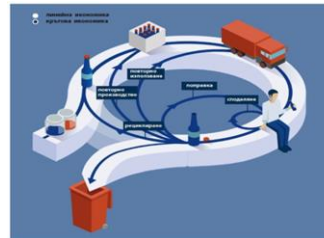
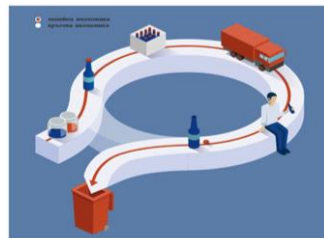
- Новите политики и цели за кръгова икономика и за управление на отпадъците като неин ключов компонент
- Новият цялостен подход за управление на отпадъците, която община Поморие въвежда с подкрепата на Програма LIFE на Европейския съюз
- Успешни практики и модели от кръговата икономика, прилагани от бизнеса

2

Кръгова икономика

Кръговата икономика
е модел на производство и потребление,
насочен към удължаване на жизнения цикъл
на ресурсите, материалите и продуктите
и **ограничаващ** до минимум отпадъците

4

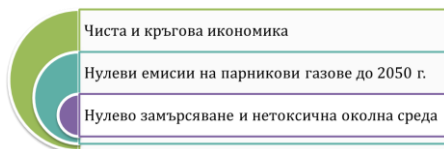
Европейският зелен пакт - характеристики

- Наричан също **Зелената сделка**
- Планът (Пътната карта) на ЕС за устойчив зелен преход и постигане на очертаните цели
- Най-амбициозната досега стратегия на ЕС за справедливо и благоденстващо общество с модерна, ресурсно ефективна и конкурентоспособна икономика
- Цели превръщането на Европейския съюз в климатично неутрален до 2050 г.
- Стреми се към трансформация на линейния индустриален модел на ЕС чрез нова промишлена политика, основана на кръговата икономика
- Екологично гражданство и климатична справедливост

5

Европейски зелен пакт – цели

- Намаляване на емисиите на парникови газове с 55% до 2030 г.
- Нулеви нетни емисии до 2050 г.
- Отделяне на икономическия растеж от използването на природни ресурси - независимост
- Никой човек или регион да не остане изоставен и пренебрегнат от настъпващите промени

6

Тематични области на интервенция

За осъществяване на прехода, Европейската зелена сделка планира мерки за дълбока трансформация в **осем направления**

7

План за действие за кръгова икономика

Специфична цел Отпадъци

- По-малко отпадъци
- Повече възможности за устойчива употреба
- Повече рециклирани отпадъци
- Без депонирани отпадъци

8

Предизвикателствата пред общините в България във връзка с новите политики на ЕС за кръгова икономика

- Нови количествени цели за битовите отпадъци
 - До 31 декември 2025 г. - най-малко **50 %** рециклирани отпадъци
 - До 31 декември 2030 г. - до **30 %** депонирани отпадъци и най-малко **60 %** рециклирани отпадъци
 - До 31 декември 2035 г. - до **10 %** депонирани отпадъци
- По-високи отчисления за депонирани отпадъци
- Мерки за предотвратяване образуването на отпадъци
- Мерки за устойчива употреба и повторно използване на продуктите
- Цялостна промяна в начина на събиране на смесени битови отпадъци и постепенно налагане на събиране с индивидуални съдове
- Преминаване към заплащане на услугите пропорционално на количеството на отпадъците
- Задължително разделно събиране на био-отпадъците
- Значителни инвестиции за постигане на съответствие

Проект

Холистичен подход за управление на отпадъците в прехода към кръгова икономика (HA2WASTE)

www.waste.pomorie.bg

Защо този проект

- Нормативната уредба за **постигане на целите за отпадъците**
- Делът на депонираните отпадъци е висок** спрямо разделно събраните и рециклираните отпадъци
- Във всички общини в страната, вкл. в община Поморие, **не се прилага основният принцип „Замърсителят плаща“**, заложен в европейското и националното законодателство за отпадъците. Сегашният начин на определяне такса за битови отпадъци не стимулира намаляване и разделно събиране на отпадъците
- Програма за управление на отпадъците на община Поморие

11

Данни за проекта

Място на изпълнение: **община Поморие**

Бюджет: **3 030 299,42 лева**

Финансиране от ЕС: **1 818 179,64 лева**

Продължителност: **01.7.2023 г. – 30.06.2026 г.**

Бенефициенти:

Община ПОМОРИЕ – координатор

Клуб “Икономика 2000”

Теоремус АД

Екобулпак България АД

Zero Waste Italy

12

Цел на проекта

Въвеждане на иновативен за страната кръгов подход за управление на битовите отпадъци в община Поморие

Действия

Разработване и внедряване на ИТС платформа за интегрирано управление на отпадъците

Осигуряване на оборудване за различни потоци отпадъци – контейнери, чували, екостанции

Пилотно тестване на схема за сметосъбиране **от врата на врата** в избран градски район

Въвеждане на схемата в целия град

Определяне на такса битови отпадъци на база количество

Повишаване на информираността и участието на всички местни заинтересовани страни

Събиране на отпадъците от домакинства от врата на врата

органични

хартия
пластмаса
метали

остатъчни (смесени)

Контейнери на улицата

Съгло

зелени отпадъци

Сметосъбиране за бизнес единици

(първоначален вариант)

- Смесен отпадък**
1 x 240 л кофа или 1100 л контейнер с вграден RFID таг
Всяка бизнес единица ще заявява определен брой контейнери. Общината определя брой изхвърляния за календарна година, включени в ТБО.
Допълнителни изхвърляния се таксуват по цена за 1 брой изхвърляне.
- Отпадъци от хартия, пластмаса и метал**
Вариант 1: X броя 240 жълта кофа или 1100 л жълт контейнер – за по-големи бизнес единици
Вариант 2: X броя 1100 л PVC жълт контейнер, разпределен м/у няколко бизнес единици – за по-малки обекти
- Биоотпадъци** - X броя 120 л кафява кофа в зависимост от заявеното от фирмата количество
- Отпадъци от стъкло** – в съществуващите на улицата зелени контейнери или да работят с дистрибутори на принципа “пълно за празно”.

16

Сметосъбиране за бизнес единици

- Информираност и потребност от допълнителна информация**
 - От каква информация се нуждаете?
- Удобство**
 - Индивидуални контейнери за различни потоци отпадъци?
 - Споделяне на контейнери за разделно събрани отпадъци?
 - Честота на събиране на различните потоци отпадъци?
 - Разположение на улични контейнери?
 - Вариант кашоните да се събират в улични жълти контейнери?
- Отпадъчни обемни хартиени опаковки и кашони**
 - Задължително прегъване преди изхвърляне?
 - Компактори?

17

Такса битови отпадъци на база количеството

(плащаш колкото изхвърляш)

- ❑ **Персонализирана, т.е. изчислена спрямо реалното използване на услугата от домакинства и фирми**
- ❑ **Целта**
 - да се сведе до минимум количеството отпадъци за обезвреждане чрез депониране и да се опази околната среда
 - да се постигне по-справедлива тарифа с положителен ефект върху таксата, която трябва да се плати
- ❑ **Как работи**
 - Основният „измерител“ е контейнерът.
 - Контейнерът за остатъчни (смесени) отпадъци може да бъде сив контейнер или бяла торба, снабден с RFID микрочип, идентифициращ притежателя
 - Операторът разчита микрочипа при всяко изпразване.
 - Микрочипът работи като брояч, съчетан със собствения си идентификационен баркод и записва колко пъти контейнерът е изпразнен/ торбата е събрана.

Такса битови отпадъци на база количеството

(плащаш колкото изхвърляш)

❑ Как ще се изчислява

Фиксирана част и променлива част:

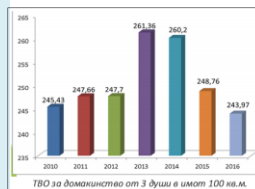
- Фиксираната част ще се определя по избран от общината показател
- Изчисляването на размера на променливата част, базирано на брой изпразвания/брой контейнери, предвижда минимална стойност, определена от нормативно приетите от общината тарифи.
- Налоганата такса директно съответства на поведението на потребителя.

Очаквани резултати

- ❑ Увеличаване дела на разделно събрани рециклируеми отпадъци
- ❑ Намаляване дела на замърсени рециклируеми отпадъци
- ❑ Постигане на целите за отпадъците и съответно намаляване разходите за депониране, а при промени в норм. уредба - и увеличаване приходите от рециклирани отпадъци
- ❑ Икономически ползи за жителите - намаляване на ТБО при правилно разделяне на отпадъците

Резултати след прилагане на схемата в гр. Парма, Италия – 2 и ½ години

- ❑ Драматично увеличаване дела на разделно събрани отпадъци след прилагане на новата схема от **48%** (2012 г.) на **80%** (2016 г.)
- ❑ Намаляване дела на замърсени рециклируеми отпадъци от **9%** на **3%**
- ❑ Намаляване на ТБО на домакинствата

Кръгови бизнес модели

Примери за добри практики

- Намаляване на:
 - ❖ енергийното потребление
 - ❖ потреблението на вода
- Предотвратяване и разделно събиране на отпадъци
- Активно участие на персонала
- Участие на клиентите

Намаляване на енергийното потребление

- Основни енергоемки дейности
 - отопление
 - хладилни, вентилационни и климатични инсталации
 - използване на топла вода и други енергоемки дейности от гостите
 - приготвяне на топла храна
 - басейн
 - други

Намаляване на енергийното потребление

□ Анализ на потреблението на енергия

- редовно проследяване на сметките за ел.енергия
- оценка дали потреблението на енергия (общо и по енергийни източници) се е променило значително от една година спрямо друга (и месечно)
- оценка на връзката между потреблението на енергия спрямо метеорологични условия, посещения на клиенти, заетост и др.
- планиране на мерки

□ Енергийно ефективно осветление

Ниска енергийна ефективност	Висока енергийна ефективност
Лампи с нажежаема жичка и халогенните такива преобразуват само 20% от енергията в светлина, а останалата част се губи като топлина	LED лампи – намаляват потреблението с до 75%, издържат в пъти по-дълго, генерират по-малко топлина, намалявайки нуждата от климатизация и общото потребление на енергия, и лесно се рециклират.

Намаляване на енергийното потребление

□ Контроли спрямо посещаемостта

- Таймери за осветление
- Сензори за движение (могат да спестят до 60% от потреблението на енергия в помещението)
- Сензори за дневна светлина

□ Интелигентна система за управление на температурата

- Свързване на отоплението на хотелските стаи със софтуера за резервации и заетост

□ Инсталиране на ВЕИ източници на електрическа и топлинна енергия

- соларни панели за топла вода
- фотоволтаични панели за електричество

Намаляване потреблението на вода

□ Монтаж на ефективно водопроводно оборудване

- Аератори с функция економайзер
- Редуцирането на излишно високата температура на водата – пести едновременно вода и топлинна енергия. Приема се, че температура 40° в момента на употребата е напълно достатъчна. Регулациите в някои държави изискват намаляване на температурата на водата в обществени и търговски обекти.
- Мивки – напр. инсталиране на спрей-кранове
- Тоалетни – малообемни тоалетни (6 л вода); механизъм с двойно промиване (1 ниско промиване по време на почистване спестява до 9 л вода/нощувка)

□ Ограничаване на консумацията на топла вода

- - при миене на продукти, при плакнете на съдове и др.

□ Програми за използването на кърпи и спално бельо

Хотелите перат от 2 кг до 6 кг спално бельо и кърпи на стая на ден, като в този процес се изразходват до 100 литра вода на заета стая. Ползите за околната среда от програмите за повторно използване на кърпи и спално бельо от хотелските стаи са в спестяване на вода и енергия, както и в намалена употреба на химикали.

Намаляване потреблението на вода

- **Почистване** – значителен източник на водопотребление и основен източник на почистващи химикали

Ефективните техники за почистване използват по-малко от половината вода и химикали от неефективните техники

- Микрофибърни мопове вместо мокри мопове - намалява консумацията на вода и химикали с 95% за дейности с използване на мопове
- Почистване на тоалетната чиния с едно ниско промиване може да спести до 9 л вода
- Затваряне на крановете по време на почистване - всеки път, когато чешмата остава пусната без нужда, се изразходва 1 литър вода на всеки 6-7 секунди
- Одит на потреблението и достъпа до консумативи, химикали и опасни материали в почистващите дейности

Намаляване потреблението на вода

- **Поддържане на цветя и озеленени площи**

- Системи за улавяне и ползване на дъждовни води за напояване на растения и зелени площи (напр. буферни цистерни)

- Поливане на цветя и зелени площи между 19 ч. вечер и 7 ч. сутрин

- Покриване на засадените площи с мулч/борови кори за задържане на влагата

Предотвратяване и намаляване на отпадъци

НАМАЛЯВАНЕ

ИЗПОЛЗВАНЕ

ПРЕДАВАНЕ ЗА
РЕЦИКЛИРАНЕ

Хранителни отпадъци

- Проучване за период от поне 1 седмица, за да бъдат обхванати дни с по-голямо и с по-малко натоварване
 - ✓ Какво количество и какъв тип (зеленчуци, месо, тестени, др.) храна остава в чиниите след клиентите (ресторанти)
 - ✓ Какво количество хранителни продукти остават нереализирани и се превръщат в отпадъци (за търговски обекти, предлагачи приготвена храна).
- Съобразно резултатите от проучването
 - Адаптирайте/намалете порциите или дайте избор за гарнитурa (картофи, салати, зеленчуци);
 - Съобразете количеството приготвена храна съобразно периодите на натоварване
- Подходящи протоколи за хигиена и правилно съхраняване за запазване годността на продуктите за по-дълъг период
- Даване на клиента на входа при закуска знак за идентифициране, че масата е заета, който да върне при напускане на залата за закуска

Хранителни отпадъци

- Дизайн на менюто по начин, позволяващ
 - клиентът да консумира без да оставя храна в чинията си
 - заготовки, които да бъдат съхранявани
 - използване на следващия ден на подготвени, но неусвоени продукти
- Оценяване и адаптиране на размера на порциите. Предлагане възможност за избор на малка или голяма порция.
- Превръщане на остатъчните и отпадъчни продукти в алтернативни продукти
 - инсталиране на компостери за отпадъците от зелените площи
 - проучване и прилагане на готвене без отпадъци

Вече има много книги, курсове и уъркшопи за тази тенденция в готвенето.

Намаляване на пластмасови отпадъци

- Изготвяне списък на пластмасовите артикули за еднократна употреба, които в момента влизат във вашия бизнес. Много фирми преминават от артикули за еднократна употреба, когато осъзнаят колко пари се губят за закупуването на този вид продукти. Говорете с доставчиците за алтернативи.
- Замяна на отделните продукти в банята с дозатори за многократно пълнене
- Премахване на аксесоарите (комплект за миене на зъби, комплект за бръснене, гъбичка за почистване на обувки и др.). На клиента се осигурява възможност да поиска продукта в случай че е забравил своя.
- Замяна на найлоновите пликосе за пране на клиента с торби за многократно употреба или с еко-кош
- Използване на кафе машини без капсули
- Замяна на найлонови торбички за боклук с биоразградими. Когато няма много отпадъци в кошчето в стаите, персоналът трябва да го изпразва без да сменя торбата.

Пластмасови отпадъци

- Избягване на продукти за еднократна употреба
 - Елиминиране отделните продукти в банята и избор на дозатори за многократно пълнене
 - Премахване аксесоарите (комплект за миене на зъби, комплект за бръснене, гъбичка за почистване на обувки и др.). На клиента се осигурява възможност да поиска продукта в случай че е забравил своя.
 - Замяна на найлоновите пликове за пране на клиента с торби за многократно употреба или с еко-кош
 - Кафе машини без капсули
- Подмяна на найлонови с биоразградими торби за боклук. Когато няма много отпадъци в кошчето в стаите, персоналът трябва да го изпразва без да сменя торбата.

••

Повторна употреба

Примери, използвани от хотели

Проверете какво може да се използва повторно в самия хотел или от външни организации

- Захабените кърпи, чаршафи и покривки могат да се използват повторно като кърпи за почистване
- Дарявайте, вместо да изхвърляте:
 - ❖ използвани и излишни предмети, мебели, оборудване - на персонал, училища, благотворителни организации и др.
 - ❖ спално бельо, халати и чехли за гости - на приюти за бездомни или благотворителни организации и др.
 - ❖ Неконсумирана храна и хранителни продукти – хранителни банки и инициативи, социални домове и др.

Няколко примери от Франция относно отпадъците

2021 г.

- Забрана за безплатното разпространение на пластмасови бутилки с напитки
- Всеки краен потребител може да поиска да бъде обслужен в предоставен от него съд, доколкото последният е чист и подходящ за естеството на закупения продукт. Търговецът може да откаже да обслужва потребителя, ако контейнерът на потребителя е видимо мръсен или неподходящ.

2022 г.

- Поне едно достъпно място за пиене на чешмяна вода в заведенията и в институциите, отворени за обществеността
- Всеки бизнес на дребно, който продава непреработени пресни плодове и зеленчуци, трябва да ги изложи без пластмасови опаковки, ако се продават на партиди под 1,5 кг

2023 г.

- Заведенията за обществено хранене са длъжни да сервират консумирани в обекта ястия и напитки в чаши, чинии и прибори за хранене за многократно употреба.

Активно участие на персонала

- ❑ Персоналът е запознат с екологичната политика на мениджмънта
- ❑ Персоналът е обучен за прилагане на приетите зелени решения при изпълнение на задълженията си
- ❑ Новият персонал разполага с контролни списъци (инструкции)
 - ❖ за приготвяне на храна
 - ❖ за миене на съдове и почистване на кухнята
 - ❖ за почистване на хотелски стаи
- ❑ Проверки за изпълнение на задълженията на персонала

Контролен лист за приготвяне на храна

- ✓ Не мийте и не размразявайте храна в непрекъсната течеща вода.
- ✓ Включвайте само оборудването за готвене, което трябва да използвате.
- ✓ Използвайте подходящия размер тенджери и тигани, които съответстват на котлоните.
- ✓ Използвайте капаци на тенджери и тигани, за да запазите топлината.
- ✓ Загрявайте предварително оборудването за готвене, само когато е необходимо.
- ✓ Съхранявайте готвена храна на горещо до минимум.
- ✓ Използвайте правилна скорост на системата за изсмукване на въздух.
- ✓ Изключвайте скарите, фритюрниците, фурните и котлоните, когато не ги използвате.
- ✓ Сортирайте отпадъците според указанията.
- ✓ Проверявайте периодично уплътненията на вратите на фурните и хладилниците за повреди - докладвайте, ако е необходима поддръжка.
- ✓ Проверявайте пламъците на газовите котлони - ако цветът е жълт, докладвайте за необходимост от поддръжка.

Контролен лист за почистване на хотелска стая

- ✓ Изпразнете кошчетата (ако са с торбички, сменяйте торбичките само когато са замърсени).
- ✓ Сменете само хавлии, които гостите са поискали да бъдат изпрани (поставили са ги на указаното място за смяна на хавлии).
- ✓ Проверете графика за смяна на спално бельо и го сменете само в деня от престоя на госта, в който трябва да се смени бельото.
- ✓ Използвайте студена вода за почистване.
- ✓ Не оставяйте крановете отворени, докато почиствате мивката/душа.
- ✓ Пускайте водата в тоалетната само веднъж след почистване, като използвате половин промиване.
- ✓ Проверете крановете на чешмата, душа и казанчето на тоалетната - докладвайте, ако забележите капещи фитинги.
- ✓ Настройте термостата на температурата по подразбиране.
- ✓ Затваряйте прозорците и пускайте завесите, когато излизате от стаята.
- ✓ Изключете всички светлини и уреди и не оставяйте устройства в режим на готовност, когато излизате от стаята (в случаите, в които електрозахранването не е автоматично).

Участие на клиентите

Добри практики за хотели

- Клиентите/гостите в хотела са по-склонни да участват в прилагане на зелената политика на хотела, когато вярват, че това е мотивирано от опазване на околната среда, а не от спестяване на разходи.
- Ясни послания, че усилията са насочени към изпълнението на екологичната програма на съответния обект.
- Позовавайте се на числа, които позволяват на клиента да разбере мащаба на проблема и да се почувства съпричастен.
- Използвайте
 - ❖ Листовка, приканваща клиентите да се присъединят към екологичната програма на хотела. Дава се на гостите при тяхната регистрация на рецепцията (по-добър вариант) или се оставя в хотелската стая
 - ❖ Табела, поставена в хотелската стая.

Примерен текст за листовка

Уважаеми гости,

В нашия хотел изпълняваме Програма за опазване на околната среда. Ръководството и персоналят правят всичко възможно, за да намалят използването на природни ресурси и генерирането на отпадъци и да намалят емисиите на парникови газове. Моля, прочетете тази листовка и следвайте нашите зелени съвети, за да ни подкрепите. Ние, разбира се, сме отворени за ваши предложения, за да направим нашия хотел още по-зелен!

Благодарим Ви!

Как можете да ни помогнете да използваме ПО-МАЛКО ЕНЕРГИЯ и да намалим емисиите на парникови газове?

- **Не отоплявайте и не охлаждайте стаята си повече, отколкото ви е необходимо**
Намаляване на температурата с 1°C може да спести до 8% енергия. Ако стаята ви има индивидуален термостат, лесно намаляване на температурата, до която стаята ви се отоплява през зимата, или леко увеличаване на температурата, до която стаята се охлажда през лятото, спестява енергия.
 - **Отваряйте прозорците само при необходимост**
Прозорците, които са отворени, докато се използва отопление или климатик, могат да доведат до значителна загуба на енергия. Нагрятият или охладен въздух излиза през отворен прозорец и трябва да се използва повече енергия, за да се възстанови отново температурата.
 - **Пуснете завесите/порти през нощта и когато сте навън през деня**
Завесите/порти са прости средства, които помагат за запазване на температурата в помещението - да се запази топлината, когато навън е студено, и да се ограничи повишаването на топлината поради слънчевото греене през горещите летни дни.
- Как можете да ни помогнете да използваме ПО-МАЛКО ВОДА?
- Водата е ценен, но все по-оскъден природен ресурс, особено в летните месеци.
С тези лесни за прилагане решения можете да подкрепите нашите екологични усилия.
- **Използвайте повторно кърпи**
Чрез намаляване на честотата на пране на кърпи и спално бельо можете да подпомогнете значително намаляване консумацията на вода, както и свързаното с това потребление на енергия и перилни пренарти. Можете да прочетете инструкциите в банята и да поставяте кърпите, които искате да бъдат смесени, на посоченото място.

Примерен текст за листовка

- **Не оставяйте отворени кранове**
Оставянето на крановете да работят, докато миете зъбите си/бръснете се, може да бъде огромна загуба на вода - до 12 литра в минута!
 - **Вземете душ вместо вана**
Когато не се нуждате от това релаксиращо усещане, което само ваната може да ви даде, вземете кратък душ вместо вана. Средната икономия на вода възлиза на близо 50%.
- Как можете да ни помогнете да генерираме ПО-МАЛКО ОТПАДЪЦИ и да намалим емисиите на парникови газове?
- Половаме много усилия, за да генерираме по-малко отпадъци. Избираме продукти с минимална опаковка и предаваме за рециклиране хранителни, пластмасови, стъклени, хартиени и метални отпадъци.
- **Изхвърляйте разделно отпадъците**
Използвайте кошчетата за разделно събиране на отпадъци, разположени във фойетата и публичните пространства на хотела.
 - **Когато се съмнявате, попитайте нашия персонал**
Ако не сте сигурни, не се колебайте да попитате нашия персонал за различните кошчета и нашата политика за рециклиране.
- Как можете да ни помогнете да предлагаме ПО-УСТОЙЧИВА ХРАНА?
- **Вземайте толкова храна, колкото ще консумирате**
Поръчвайте разумно количество храна, за да не остава храна в чинията. Когато храната се взема от бюфета/блок-маса, вземете малки порции. Винаги можете да вземете допълнително, ако след това все още сте гладни. Така ще ни помогнете да намалим хранителните отпадъци.
 - **Проверете за етикети и символи в нашите менюта**
Етикетите и символите в менюта показват ястията, които включват съставки, които идват от местни производители на органични продукти. Изборът на едни от тях ни помага да подкрепяме местни производители, които полагат допълнителни усилия, за да осигурят качествена храна. Така спестяваме и емисии на парникови газове поради намаляване на транспортното доставяне.

Повторно използване на кърпи

картичка в банята с проста статистика

напр. «Три четвърти от гостите в този хотел са използвали кърпите си повторно»

инструкции за повторно използване и смяна на кърпи

«Да спасим планетата» не е най-успешният подход според правени проучвания. Многобройни изследвания показват, че тази форма на съобщения не е най-успешният подход. Най-успешното послание се оказва картичка в банята с проста статистика – например, че три четвърти от гостите в тази конкретна стая са използвали хавлиите си повторно. Хората имат желание да бъдат приети в групи и затова подходът е чрез начини, които ги карат да принадлежат към дадена общност.

Дискусия

- Вашата фирма/организация прилага ли мерки за кръгова икономика?
- Какви нови възможности и мерки от кръговата икономика считате, че можете да приложите и да доведат до положителни ефекти ?
- Има ли пречки и ограничения за Вашата фирма/организация, които ще затруднят прилагането на мерки за постигане на кръгова икономика? Как могат да се преодолеят?